EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 29.10.2009
KOM(2009) 590 lõplik

KOMISJONI ARUANNE

ÜHINEMISEELSE STRUKTUURIPOLIITIKA RAHASTAMISVAHENDI (ISPA) AASTAARUANNE 2008

[SEK(2009)1443]

SISUKORD

1. Uued ISPA projektid ... 5
2. Uued kulukohustused ... 5
3. Ajavahemikul 2005–2008 rahastatud projektid ... 5
4. Maksed ... 6
5. Koondtabelid ... 7
6. Tehnilise abi vormid ja abi osutamise meetodid ... 8
7. Abisaajariigi algatusel osutatav tehniline abi ... 8
8. Komisjoni algatusel osutatud tehniline abi ... 9
9. Rakendamine ... 10
10. Projektide järelevalve ... 10
11. Finantshaldus ja -kontroll, sh laiendatud detsentraliseeritud rakendussüsteem *EDIS* 11
12. Riskihindamine ... 12
13. Euroopa Kontrollikoja järeldused ... 12
14. Kaasrahastamises osalevad partnerid – EIB, EBRD ja KfW ... 12
15. Riigihanked ... 13
16. Konkurentsipoliitika ... 13
17. Keskkonnapoliitika ... 13
18. Transpordipoliitika ... 14
19. Avalikustamismeetmed ... 15

Sissejuhatus

Lähtuvalt juunis 2004 Brüsselis toimunud Euroopa Ülemkogust, kus Horvaatiale anti kandidaatriigi staatus, on nimetatud riik saanud alates 1. jaanuarist 2005 toetust ühinemiseelse struktuuripoliitika rahastamisvahendist (ISPA). Seega sai Horvaatia, nagu varasemad ISPA abisaajariigid, ISPA toetusi alates rahastamisvahendi loomisest 2000. aastal. 1. jaanuaril 2007 said Bulgaaria ja Rumeenia Euroopa Liidu liikmesriikideks ning ei saanud enam abi ühinemiseelsetest rahastamisvahenditest, sh ISPAst. Pärast nimetatud kahe riigi ühinemist jäi Horvaatia ainukeseks ISPAst abi saavaks riigiks. Seega hõlmab käesolev aruanne ainult Horvaatiaga seotud ISPA tegevust.

Projektide rakendamine Horvaatias muutus 2008. aastal märgatavalt kiiremaks: allkirjastati mitu suurt lepingut, alustati tegelikku rakendamist ning tehti esimesed vahemaksed. Hankekonkursside korraldamine ja lepingute sõlmimine on seni soovitust aeglasem ning see näitab, et juhtimine ja kooskõlastamine on jätkuvalt kehv ja sobivaid töötajaid on vähe. Probleemidest olenemata saavutati 2008. aastal siiski märgatavat edu. 2008. aasta alguseks oli 24st kõikide projektide puhul kavandatud pakkumismenetlusest kas alustatud või lõpule viidud 11 pakkumismenetlust ning kolm ehitustöölepingut oli allkirjastatud ja rakendamisetapis. 2008. aasta lõpuks oli kas alustatud või lõpetatud hankemenetluste arv tõusnud siiski 18ni ning kokku oli sõlmitud ning rakendati 13 lepingut. Lisaks sellele tuleb märkida, et kuuest ISPA projektist kolme puhul viidi lõpule hankekonkursside korraldamine ja lepingute sõlmimine.

Tundub, et rakendusasutuse muutmisel rahastamise ja lepingute sõlmimise kesktalitusest (CFCU – rahandusministeeriumi struktuurides loodud organ) rahastamise ja lepingute sõlmimise keskametiks (CFCA – valitsusasutus) oli oodatust väiksem otsene mõju. Olenemata sellest, et palk uues asutuses on kõrgem kui muudes valitsusasutustes, on rahastamise ja lepingute sõlmimise keskametil seni probleeme nii sobivate töötajate värbamisel kui ka tööl hoidmisel. Olukorda on püütud parandada värbamisprotsessi tõhustamisega ning töötajatele Euroopa Komisjoni delegatsiooni abiga pakutavate lisakoolitustega.

Veel üks ISPA projektide rakendamist positiivselt mõjutav tegur on olnud ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA) rakendamise ettevalmistamine. Tuleb tunnistada, et kõnealune ettevalmistusprotsess on juhtinud kõrvale teatavate ISPA projektide rakendamisega seotud oluliste asutuste tähelepanu, sest nad peavad oma tööjõudu ümber korraldama ja saama heakskiidu IPA fondide haldamiseks.

ISPA eelarve

Kooskõlas komisjoni tegevuspõhise raamatupidamissüsteemiga nähti ISPA rahastamisvahendi eelarve ette kahes eelarvereas: funktsionaalne eelarverida B13.01.04.02 ja tegevuseelarverida B13.05.01.01. Esimene eelarverida sisaldab vahendeid sellise tehnilise abiga seotud halduskulude katmiseks, mida kasutati peamiselt Euroopa Komisjoni delegatsioonide toetamiseks. Kõnealuste kulude katmine lõppes 2006. aastal. Teine eelarverida hõlmab maksete assigneeringuid, mis eraldati Horvaatiale selleks, et muuta ISPA rakendamine ja toimimine tõhusaks.

Eelarverida B13.05.01.01, mille suurus oli 2008. aastal 7 888 041,30 eurot, katab kõik infrastruktuuriprojektide (meetmete) kaasfinantseerimise kulud.

Tabel 1: **ISPA eelarve 2008. aastal (eurodes)**

Eelarverida	Tehtud maksed
Funktsionaalne eelarverida B13.01.04.02 (lõpetatud 2006. aastal)	0
Tegevuseelarverida B13.05.01.01	**7 888 041,30**
Kokku	**7 888 041,30**

Projektide rahastamine

1. UUED ISPA PROJEKTID

2008. aastal ei kiidetud heaks ühtegi uut ISPA projekti.

2. UUED KULUKOHUSTUSED

2008. aastal ei võetud uusi kulukohustusi ei seoses keskkonna- ega transpordisektori projektidega, sest ISPA vahendite eraldamine lõppes 2006. aastal.

3. AJAVAHEMIKUL 2005–2008 RAHASTATUD PROJEKTID

Ajavahemikul 2005–2006 kiitis komisjon Horvaatia esitatud ettepanekute alusel heaks kokku kuus projekti. Neist kolm olid seotud keskkonnasektoriga, kaks transpordisektoriga ja üks oli horisontaalse tehnilise abi meede (kohustuslike järelevalvekomiteede korraldamiseks ja ISPA rakendusasutuste töö toetamiseks). Nende projektide abikõlblikud investeerimiskulud olid kokku 123 052 miljonit eurot, millest ISPA toetused moodustasid kokku 59 miljonit eurot ehk 47,9 %. 2006. aasta lõpuks oli komisjon sidunud Horvaatiale ajavahemikuks 2005–2006 ettenähtud ISPA rahalised vahendid täies ulatuses kulukohustustega, kusjuures säilitatud on tasakaal keskkonna- ja transpordisektori vahel.

***Tabel 2*: Ajavahemikul 2005–2006[1] heakskiidetud projektid Horvaatias (eurodes)**

Sektor	Projektide otsused n°	Abikõlblikud kulud	ISPA osamaks	Keskmine toetuse määr %	Kulukohustused
Keskkond	3	46 287 701	29 466 355	63,65	29 466 355
Transport	2	76 502 738	29 271 310	38,26	29 271 310
Horisontaalne tehniline abi	1	262 335	262 335	100	262 335
Kokku	**6**	**123 052 774**	**59 000 000**	**47,94**	**59 000 000**

[1] Ühtegi projekti ei kiidetud heaks alates 2006. aastast, mil ISPA programm lõpetati.

4. MAKSED

Üldiselt koosnevad iga investeerimisprojekti maksed kahest ettemaksest, mis moodustavad kokku 20 % ISPA osalusest, vahemaksetest (st kulude hüvitamine), mis moodustavad kuni 80 % (ja erandjuhtudel kuni 90 %) ISPA osalusest, ning pärast projekti lõpetamist tehtavast lõppmaksest. Seoses Horvaatias heakskiidetud ISPA projektidega tehti 2008. aastal makseid kokku 7,88 miljoni euro eest, s.o 13,3 % vastavatest ISPA toetustest. See erineb oluliselt eelmise aasta samast näitajast, mis oli ainult 124 629 eurot.

Seega tehti ISPA meetmete rakendamisel 2008. aastal rohkem edusamme. Seda näitas teise ettemakse ja vahemaksete taotluste arvu suurenemine. Vahemaksed on eriti olulised, sest need tulenevad projektide tegelikust rakendamisest (s.o arvete maksmisest), mitte ettemaksete ülekandmisest, mida peamiselt tehti kuni 2008. aastani. Ajavahemiku 2005–2008 lõpuks oli Horvaatiale välja makstud 14 083 747,30 eurot, mis on 28,87 % sel perioodil rakendatud eelarvelistest kulukohustustest (59 miljonit eurot) ja üle kahe korra suurem kuni 2007. aasta lõpuni väljamakstud summast.

Tabel 3: **Maksed (eurodes)**

Sektor	2005–2007	2008	2005–2008 kokku
Keskkond	3 043 266	2 443 261,00	5 486 527,00
Transport	2 975 344	5 412 008,30	8 387 352,30
Tehniline abi	177 096	32 772,00	209 868,00
Kokku	**6 195 706**	**7 888 041,30**	**14 083 747,30**

5. KOONDTABELID

Allpool esitatud tabelis 4 antakse ülevaade ISPA sekkumistest nii 2008. aastal kui ka ajavahemikul 2005–2008.

***Tabel 4*: Ajavahemikul 2005–2008 heakskiidetud projektid Horvaatias (eurodes)**

Allsektor	Projektide arv	Abikõlblikud kulud	ISPA osalus	2008		2005–2008	
				Kohustused	Maksed	Kohustused	Maksed
Keskkond							
Vesi	0	0	0	0	0	0	0
Vee, sh reovee puhastamine	1	36 000 000	22 500 000	0	2 250 000	22 500 000	4 500 000
Reoveepuhastusjaamad	0	0	0	0	0	0	
Tahked jäätmed	1	8 823 601	6 000 049	0	0	6 000 049	600 005
Õhu kvaliteet	0	0	0	0	0	0	
Horisontaalne	1	1 464 100	966 306	0	193 261	966 306	386 522
Sektor kokku	**3**	**46 287 701**	**29 466 355**	**0**	**2 443 261,0**	**29 466 355**	**5 486 527**
Transport							
Maanteed	0	0	0	0	0	0	
Raudteed	1	75 761 000	28 789 180	0	5 412 008,3	28 789 180	8 290 926,3
Maanteed ja raudteed	0	0	0	0	0	0	
Siseveeteed	0	0	0	0	0	0	
Lennujaamad	0	0	0	0	0	0	
Horisontaalne	**1**	741 738	482 130	0	0	482 130	96 426 00
Sektor kokku	**2**	**76 502 738**	**29 271 310**	**0**	**5 412 008,3**	**29 271 310**	**8 387 352,3**
Horisontaalne							
Tehniline abi	**1**	262 335	262 335	0	32 772	262 335	209 868
KOKKU	**6**	**123 052 774**	**59 000 000**	**0**	**7 888 041,3**	**59 000 000**	**14 083 747,3**

Tehniline abi

6. TEHNILISE ABI VORMID JA ABI OSUTAMISE MEETODID

Võimalus kasutada tehnilise abi meetmeid on ISPA projektide eduka kavandamise ja rakendamise seisukohalt väga oluline. Kõnealuste meetmetega keskendutakse projekti ettevalmistamisele ja rakendamisele ning need hõlmavad tihedat koostööd abisaajaga; seega kohaldatakse „töö käigus õppimise" lähenemisviisi. Institutsioonide tugevdamise ning haldussuutlikkuse suurendamise kaudu toetab ISPA ka abisaajariikide ettevalmistumist ühtekuuluvuspoliitika ning käesoleval juhul eelkõige Ühtekuuluvusfondi vahendite rakendamiseks.

Kasutatakse kahte liiki tehnilise abi meetmeid:

- abisaajariigi algatusel osutatav tehniline abi, mis on otseselt seotud projekti rahastamisega, st projekti ettevalmistamine/arendamine, rakendamise ja haldussuutlikkuse parandamise jaoks ette nähtud tehniline abi;

- komisjoni algatusel osutatav tehniline abi, mida enamasti antakse seoses Euroopa Komisjoni delegatsioonide tegevusega, sealhulgas projektide hindamisega.

7. ABISAAJARIIGI ALGATUSEL OSUTATAV TEHNILINE ABI

Projektide ettevalmistamine ja institutsioonide tugevdamine

Projektide ettevalmistamisega seotud tehnilise abi meetmed peavad tagama, et abisaajariigid esitavad komisjonile ISPA rahastamisabi saamiseks projekte, mis on kontseptsiooni, juhtimise ja toimimise poolest tehniliselt ja finantsiliselt usaldusväärsed. Vajaduse korral võivad need meetmed hõlmata selliste strateegiliste uuringute väljatöötamist, mis käsitlevad ISPA rahastamisabi saamise kriteeriumidele vastavaid (all)sektoreid. Lisaks sellele on nende eesmärk tavaliselt töötada välja kvaliteetsete projektide esitamise süsteem, mis tagab õigeks ajaks piisaval arvul asjakohaseid projekte, et abisaajariigil oleks võimalik kättesaadavad vahendid täiel määral ära kasutada. Tõhusa projektide esitamise süsteemi olemasolu on IPA eduka rakendamise alus. Kaks kolmest praegu rakendatavast tehnilise abi meetmest on suunatud IPA projektide esitamise süsteemi ettevalmistamisele keskkonna- ja transpordisektoris. Kolmanda meetme eesmärk on arendada rahastamise ja lepingute sõlmimise keskameti institutsioonilist suutlikkust ISPA projektide juhtimisel ja rakendamisel.

2005. ja 2006. aastal on heaks kiidetud kokku kaks projektide ettevalmistamisega seotud tehnilise abi meedet, mille abikõlblik kulu on kokku 2 205 838 eurot, millest 1 448 436 eurot (65,6 %) rahastab ISPA. Ajavahemikul 2005–2006 kiideti heaks üks institutsioonilise suutlikkuse suurendamisega seotud tehnilise abi meede, mille abikõlblikud kulud on kokku 262 335 eurot, mille ISPA rahastab täies ulatuses.

Tabel 5: **Horvaatia algatusel osutatud tehniline abi ajavahemikul 2005–2008 (eurodes)**

Allsektor	Projektide arv	Abikõlblikud kulud	ISPA osalus	Kohustused 2008	Maksed 2008	Kohustused 2005–8	Maksed 2005–8
Keskkond							
Sektor kokku	1	1 464 100	966 306	0	193 262,00	966 306	386 522,00
Transport							
Sektor kokku	1	741 738	482 130	0	0	482 130	96 426,00
Horisontaalne tehniline abi							
Sektor kokku	1	262 335	262 335	0	32 772,00	262 335	209 868,00
KOKKU	3	2 468 173	1 710 771	0	226 034,00	1 710 771	692 816,00

8. KOMISJONI ALGATUSEL OSUTATUD TEHNILINE ABI

ISPA loomisest alates on komisjoni algatusel või komisjoni nimel osutatava tehnilise abiga seotud tegevus keskendunud sellele, et võimaldada Euroopa Komisjoni delegatsioonil täita eelkontrolliülesannet (sealhulgas projekti hindamine) kooskõlas ühenduse vahendite haldamise standarditega. ISPAst ei ole alates 2006. aastast rahastatud ühtegi sellist tehnilise abi meedet. Kõiki selliseid tehnilise abi meetmeid on alates 2006. aastast rahastatud IPA kaudu.

Juhtimine ja rakendamine

9. RAKENDAMINE

Kaks esimest Horvaatia projekti kiideti heaks 2005. aasta detsembris ning viimased neli 2006. aasta juulis ja septembris. 2008. aasta lõpuks oli alanud kuuest nelja ISPA projekti tegelik rakendamine, sealhulgas kolmest infrastruktuuriprojektist kahe rakendamine. Lisaks sellele kestsid pakkumismenetlused, et sõlmida viis lisalepingut, sealhulgas lepingud, mis on seotud kahe viimase projektiga, mille puhul oli leping veel sõlmimata.

Iga lepingu puhul oli pakkumismenetluse kestus erinev. Ühel juhul tuli peamise ehitustöölepingu allkirjastamine edasi lükata, sest vastava järelevalvelepingu sõlmimine võttis ettenähtust kauem aega. Muude pakkumismenetluste puhul on viivitused tekkinud hindamisaruannete uuesti esitamise ning pakkumismenetluse dokumentidesse tehtavate paranduste avaldamise tõttu. Ühel teisel juhul tekkis pakkumismenetlusse pikk viivitus, kuna sobivaid pakkumisi ei tehtud piisavalt. Viimasena nimetatud probleemid on siiski tüüpilised mis tahes pakkumismenetluse puhul ning need kajastavad rahastamise ja lepingute sõlmimise keskameti kogenematust projektide rakendamisel; seetõttu ei tuleks neile omistada liiga suurt tähendust. Kõige olulisem on, et enamik projektidest on praegu rakendamisetapis, mis tähendab, et ISPA rakendamine Horvaatias on olnud väga edukas.

Alates 2008. aastast on ISPA rakendusasutuse tööd Horvaatias raskendanud asjakohase kogemusega töötajate nappus ja kehv juhtimine. Jätkuvalt tekitab probleeme ka asjaolu, et lõplikel abisaajatel ei ole piisavalt kogemusi rahvusvaheliste pakkumismenetluste ettevalmistamisel ja korraldamisel. Horvaatia asutuste tunnustuseks võib märkida, et nad on üritanud kõnealuseid probleeme lahendada, vahetades vastavalt vajadusele välja töötajaid ning pakkudes lõplikele abisaajatele tõhusamat koolitust.

10. PROJEKTIDE JÄRELEVALVE

Rakendamise edenemise ja tõhususe üldist järelevalvet ja hindamist toetavad Euroopa Komisjoni delegatsiooni korrapärased koosolekud, rakendusasutuste järelevalvearuanded, komisjoni töötajate kohapealsed kontrollkäigud ja ametlik järelevalve kaks korda aastas Horvaatias toimuvate ISPA järelevalvekomitee koosolekute kaudu; lisaks sellele esitab rakendusasutus igal aastal iga projekti kohta ISPA aruande.

Kuni ISPA fondid on täielikult detsentraliseeritud (kasutades detsentraliseeritud rakendussüsteemi EDIS, mille alusel teeb komisjon üksnes järelkontrolli), on Euroopa Komisjoni delegatsiooni töötajatel Horvaatias endiselt tähtis roll ISPA meetmete igapäevases haldamises, rakendamises ja järelevalves. Kuna Horvaatia asutused ei halda ISPA meetmeid järjekindlalt ja usaldusväärselt, leitakse, et lähitulevikus on vaja hankekonkursside korraldamise ja lepingute sõlmimise puhul jätkata eelkontrollide tegemist. Ettevalmistused laiendatud detsentraliseeritud rakendussüsteemile üleminekuks sõltuvad sellest, kas kehtiva detsentraliseeritud

rakendussüsteemi struktuur, mis hõlmab Euroopa Komisjoni delegatsiooni tehtavaid eelkontrolle, hakkab paremini toimima. Kõnealust olukorda arvesse võttes ei ole tõenäoline, et Horvaatias minnakse üle laiendatud detsentraliseeritud rakendussüsteemile enne 2010. aasta teist poolt.

2008. aastal korraldati Horvaatias kaks ISPA järelevalvekomitee koosolekut: üks juunis ja teine novembris. Kohtumiste peamised järeldused olid järgmised. Lepingute sõlmimise menetlust ning maksete arvu on oluliselt parandatud. Ühe projekti puhul oli vaja pikendada N+2 reeglit tellijast sõltumatutel põhjustel pakkumismenetluses tekkinud probleemide tõttu. Kõikide ISPA projektide finantsprotokollides sisalduvad artikli 8 kohased tingimused olid täidetud. Kahe finantsprotokolli puhul tuli esitada muutmistaotlused. Vaja on parandada ISPA järelevalvearuannetes sisalduvate andmete kvaliteeti ja nende esitusviisi. On vaja välja kuulutada pakkumismenetlused järelejäänud infrastruktuuriprojektide puhul, et tagada tööde lõpuleviimine vastavates finantsprotokollides kehtestatud abikõlblike perioodide jooksul. Tuleb märkida, et pakkumismenetluse ajal oli mitu ootamatut tagasilööki, mis tekitasid erilisi raskusi kahe kõnealuse infrastruktuuriprojekti puhul. Samas on sõlmitud kõik suurima ISPA projektiga seotud lepingud ja töö edeneb.

11. FINANTSHALDUS JA -KONTROLL, SH LAIENDATUD DETSENTRALISEERITUD RAKENDUSSÜSTEEM *EDIS*

Nii finantshalduse ja -kontrolli kui ka eeskirjade eiramise käsitlemise põhinõudeid reguleerivad ISPA määruse ja finantsprotokolli III lisa sätted, mida kohaldatakse komisjoni eelkontrolli korra alusel. Need nõuded sarnanevad Ühtekuuluvusfondi ja struktuurifondide puhul kohaldatavate nõuetega. Põhipunktid on seotud selliste siseste finantskontrollisüsteemide ja -menetluste sisseseadmisega, mis tagavad läbipaistva ja mittediskrimineeriva riigihankekorra, kulutuste täpse deklareerimise, põhjaliku siseauditeerimise, piisavate kontrollandmete esitamise ja kohese reageerimise nõuetele mittevastavuse korral.

ISPA projektide rakendamise aeglase arengu tõttu otsustati, et 2008. aastal ei tehta Horvaatias ühtegi ISPA auditit. Regionaalpoliitika peadirektoraadi audititalitus kontrollis 2008. aastal peamiselt IPA kasutuselevõtmisega seotud ettevalmistusi Horvaatias. Zagrebis asuva Euroopa Komisjoni delegatsioonis tehti siiski siseaudit. Kõnealuse auditi peamine järeldus oli, et delegatsioon haldab ISPA projekte tõhusalt. Lisaks sellele soovitati komisjoni delegatsioonil avaldada Horvaatia asutustele rohkem survet, et kiirendada projektide rakendamist ja pakkuda rakendusasutusele kvaliteedikontrollialast lisakoolitust. Üks tähelepanek tehti veel seoses probleemiga, mis delegatsioonil oli esinenud sobivate töötajate leidmisel. Selle põhjuseks on aeganõudvad, jäigad ja piiravad värbamismenetlused, mida delegatsioon peab järgima.

Detsentraliseeritud rakendussüsteem

Horvaatia rakendusasutuse, st rahastamise ja lepingute sõlmimise keskameti detsentraliseeritud rakendussüsteemi akrediteerimise nõue põhineb finantsmääruse artiklil 164. Komisjon akrediteeris detsentraliseeritud rakendussüsteemi 13. veebruaril 2006.

12. RISKIHINDAMINE

2008. aasta ja järgmiste aastate auditistrateegia kavandamisel võeti aluseks ISPA rakendamise olukorra analüüsi tulemused ja regionaalpoliitika peadirektoraadi auditi direktoraadi asjakohased eesmärgid. Auditistrateegias sätestatakse eesmärgid, mille on kindlaks määranud regionaalpoliitika peadirektoraadi kõrgema astme juhatus. Need eesmärgid määratakse kindlaks operatiivküsimustega tegelevate direktoraatidega peetavate üksikasjalike arutelude alusel, mille käigus jagatakse teavet võimaliku riski kohta. Seejärel määratakse auditistrateegias kindlaks eesmärkide saavutamiseks võetavad meetmed, võttes arvesse tuvastatud riske. Üldiselt vähendatakse auditistrateegia rakendamisega riskid miinimumini. 2008. aastal ei tehtud rakendamise piiratud arengu tõttu ühtegi auditit.

Eelneva heakskiitmise süsteemi alusel peetakse esmatähtsaks tagada projekti rakendamise ja maksete tegemise suhtes piisavate kontrollimenetluste kehtestamine. Ometi on ühinemiseelsete vahendite haldamisega alati seotud paratamatu risk, kuna vahenditega tegeleb palju eri organisatsioone ja süsteeme. Kulude abikõlblikkuse otsustab vastavus ühenduse ja riiklikul tasandil kindlaks määratud eeskirjadele ja tingimustele, mis võib tekitada segadust ja väärtõlgendamise riski. Horvaatia ametiasutustel on praegu kavas esitada taotlus ISPA projektide eelkontrollist loobumise kohta 2010. aasta teisel poolel kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1266/1999.

13. EUROOPA KONTROLLIKOJA JÄRELDUSED

2008. aastal ei tehtud Horvaatiasse ühtegi kontroll- ega muud visiiti.

14. KAASRAHASTAMISES OSALEVAD PARTNERID – EUROOPA INVESTEERIMISPANK (EIB), EUROOPA REKONSTRUKTSIOONI- JA ARENGUPANK (EBRD) JA RAHANDUSASUTUS KREDITANSTALT FÜR WIEDERAUFBAU (KFW)

Kuna nimetatud krediidiasutustel on suured projektide ettevalmistamise ja rakendamise kogemused, hoidis komisjon nendega korrapäraseid suhteid nii horisontaalsel tasandil, et kooskõlastada programmitöö ja rakendamisega seotud poliitilisi ja metoodilisi küsimusi, kui ka riigi tasandil. Kõnealuste pankade erioskused laenude ja abirahade kombinatsioonil põhineva rahastamise struktureerimisel, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerlussuhete korraldamisel, on ISPA rahastatavate projektide kvaliteedi parandamisele suureks kasuks. Euroopa Investeerimispank aga ei osale Horvaatias üheski ISPA projektis.

Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank on ainus rahvusvaheline finantsasutus, kes Horvaatia ISPA projektis aktiivselt osaleb; ta on andnud 10 miljoni euro suuruse laenu 2005. aastal heakskiidetud keskkonnaprojekti (Karlovaci vee- ja reoveepuhastuse programm) jaoks.

Panus ühenduse poliitikasse

15. RIIGIHANKED

EÜ välistegevuse lepinguliste menetluste praktilises juhendis (PRAG) kirjeldatud riigihangete usaldusväärse, ausa ja läbipaistva korraldamisega seotud õigusnõuete täitmine on osutunud tõeliseks proovikiviks ISPA loomisest alates. Paljudel juhtudel on vastavuse tagamine ELi riigihangete korraldamise põhimõtetele põhjustanud viivitusi ISPA projektide rakendamises. Komisjoni talitused – eriti Euroopa Komisjoni delegatsioon Zagrebis – pidid tihti sekkuma ning mitte üksnes selleks, et kontrollida, kas menetlusi kohaldatakse nõuetekohaselt, vaid ka selleks, et parandada vigu, suhelda rahulolematute pakkujatega ning selgitada rakendusasutusele, kuidas tuleb asjaomaseid menetlusi rakendada. Pidevalt tuli parandada pakkumisdokumentide kvaliteeti, mistõttu kuulutati pakkumised välja või viidi pakkumismenetlused lõpule väga hilja. Nende sekkumiste kuhjumine põhjustas rakendusprotsessis lisaviivitusi.

ISPA projektide pakkumismenetluste korraldamise ja lepingute sõlmimise puhul nõutav komisjoni eelnev heakskiit on seega täielikult õigustatud, kuni täidetakse tingimused, mis lubavad üle minna laiendatud detsentraliseeritud rakendussüsteemile (vt eespool). Eelneva heakskiitmise süsteemi alusel ja kooskõlas detsentraliseeritud rakendussüsteemi otsusega haldamisõiguste ülekandmise kohta kuulub projekti rakendamise eest vastutava tellija roll üksnes rahastamise ja lepingute sõlmimise keskametile, samas kui komisjon kinnitab iga hankeprotsessi sammu. Sellest järeldub, et kuigi komisjon ei ole tellija, kannab ta osalist vastutust pakkumismenetluse nõuetelevastavuse eest (ilma komisjoni heakskiiduta ei ole abisaajate ja töövõtjate vahel sõlmitud lepingud kehtivad).

16. KONKURENTSIPOLIITIKA

Kuna ISPA abi on suunatud peamiselt tehnovõrguprojektidega seotud riiklike või samaväärsete kulude katmisele, ei teki tavaliselt probleeme ühenduse konkurentsieeskirjade järgimisel. Eeldusel, et vaba juurdepääs sellisele infrastruktuurile on tagatud kõikidele ettevõtjatele, kes vastavad vajalikele tehnilistele ja õiguslikele tingimustele, ei anna selline abi eelist ühelegi kindlale ettevõttele, välja arvatud juhul, kui rikutakse riigihanke korraldamise eeskirju.

17. KESKKONNAPOLIITIKA

Prioriteetsete keskkonnaprojektide otsese toetamisega lihtsustab ISPA ka Horvaatia keskkonnapoliitika rakendamist ja ELi standarditega vastavusse viimist. Projekti väljatöötamisel ja rakendamisel saadud kogemused arendavad haldussuutlikkust ja kiirendavad keskkonnasektori reformimist. Haldussuutlikkus on tugevnenud eeskätt keskkonnainvesteeringute kavandamisel ja prioriteetide kindlaksmääramisel. Märgatavat edu on saavutatud ka keskkonnamõju hindamise direktiivi (nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiiv 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide

keskkonnamõju hindamise kohta) korrektsel rakendamisel, sealhulgas avaliku arutelu vallas. Loodetavasti toetab ISPA sel viisil keskkonnakaitse edendamist Horvaatias.

On oluline rõhutada, et Horvaatias tuleb IPA kasutuselevõtuks valmistudes, mis tähendab rohkem hõlmatud asutusi ja lisaprojekte, tagada rakendamiseks (sealhulgas järelevalveks, kontrolliks, lubade andmiseks ja aruannete esitamiseks) piisavad finants- ja inimressursid.

18. TRANSPORDIPOLIITIKA

Horvaatias rajati transpordivõrgud kooskõlas TINA (Transport Infrastructure Needs Assessment – transpordiinfrastruktuuri vajaduste hindamine) ja REBISiga (Regional Balkans Infrastructure Study – Balkani piirkonna infrastruktuuri uurimus) lähtuvalt üleeuroopalise tähtsusega transpordikoridoridest. Mitu neist läbib Horvaatia territooriumi, sealhulgas VII koridor (Doonau jõgi), X koridor (Salzburg-Ljubljana-Zagreb-Belgrad-Nis-Skopje-Veles-Thessaloníki, sealhulgas haru Xa) ning samuti V koridor, mille kaks haru asuvad Horvaatias (Vb – Budapest, Zagreb, Rijeka – ning Vc – Budapest, Sarajevo, Ploče). Nende võrkude põhjal kavandati ISPAga seotud riiklik transpordistrateegia. Selle tulemusena moodustab ISPA ainus transpordiprojekt osa TINA- ja REBIS-võrgust, st see käsitleb võrkudega seotud lõigu, sõlme või juurdepääsu rajamist või taastamist. Üleeuroopaliste transpordivõrkude arendamine Horvaatias põhineb Kagu-Euroopa transpordi vaatluskeskuse (South East Europe Transport Observatory – SEETO) soovitustel.

Ühinemiseelsete rahastamisvahendite kooskõlastamine

Nagu on nõutud kooskõlastamismääruses,[2] tagab komisjon kolme ühinemiseelse rahastamisvahendi – PHARE, SAPARDi ja ISPA – tõhusa kooskõlastamise. Kõnealuse määruse sätete alusel on kolme ühinemiseelse rahastamisvahendi üldises kooskõlastamises eriroll PHARE korralduskomiteel.

Kooskõlastamine (PHARE) ühise järelevalvekomiteega

Ühine järelevalvekomitee vastutab iga ühinemiseelse rahastamisvahendi järelevalve kooskõlastamise ja ELi abisaajariikidele antava rahastamisabi üldiste edusammude hindamise eest. Komitee annab vajaduse korral soovitusi ISPA komiteele või komisjonile.

Koordineerimine Euroopa Komisjoni delegatsioonidega

Komisjoni talitused (laienemise, välissuhete ja regionaalpoliitika peadirektoraadid) korraldasid delegatsioonides korrapäraseid koosolekuid PHARE ja ISPA eest vastutavate ekspertidega, et arutada küsimusi, mis on seotud programmitöö ja rakendamisega, eelkõige pakkumiste korraldamise ja lepingute sõlmimisega.

Kooskõlastamine IPAga

Selleks et tagada tegevuste tõhus kooskõlastamine ja topelttöö vältimine, toimus 2008. aastal Horvaatias peale IPA regionaalarengu rahastamisvahendi valdkondlike järelevalvekomiteede koosolekute kaks ISPA järelevalvekomitee koosolekut. Samuti tuleb märkida, et kaks tehnilise abi meedet, mida ISPAst rahastatakse, on seotud selliste projektide ettevalmistamisega, mis viiakse ellu IPA kaasrahastamise abil. Loodetakse, et tänu sellele toimub üleminek ISPA-lt IPA-le sujuvalt ning asjaomastes sektorites jätkatakse meetmete rakendamist tõrgeteta.

19. AVALIKUSTAMISMEETMED

2008. aastal võeti üks ISPA projektidega seotud avalikustamismeede. Deletovci raudteejaamas Ida-Horvaatias korraldati tseremoonia, kus tähistati ehitustööde alustamist Vinkovci–Tovarnik–riigipiir raudtee taastamise projekti raames, mis on esimene Horvaatias alustatud ISPA projekt. Horvaatia finantsminister ja transpordiminister ning Euroopa Komisjoni delegatsiooni juht Horvaatias pidasid kõne kogunenud külalistele ja meedia esindajatele. Lisaks sellele tutvustas projekti ehitustööde peainsener. Üritus oli väga edukas ning seda kajastati Horvaatia meedias laialdaselt.

---

[2] Nõukogu 21. juuni 1999. aasta määrus (EÜ) nr 1266/1999 kandidaatriikidele ühinemiseelse strateegia raames antava abi kooskõlastamise kohta.